

Sofie Victoria Indahl Solli

Konflikt i utbygging

Et politisk økologisk perspektiv på
påvirkningskraft, argumentasjon og holdninger
knyttet til klima- og naturhensyn i utbygging

Bacheloroppgave i geografi

Veileder: Jørund Aasetre

Mai 2024

Sofie Victoria Indahl Solli

Konflikt i utbygging

Et politisk økologisk perspektiv på påvirkningskraft, argumentasjon og holdninger knyttet til klima- og naturhensyn i utbygging

Bacheloroppgave i geografi
Veileder: Jørund Aasetre
Mai 2024

Norges teknisk-naturvitenskapelige universitet
Fakultet for samfunns- og utdanningsvitenskap
Institutt for geografi

Kunnskap for en bedre verden

Sofie Victoria Indahl Solli

Konflikt i utbygging

Et politisk økologisk perspektiv på påvirkningskraft, argumentasjon og holdninger knyttet til klima- og naturhensyn i utbygging.

GEOG2900 Bacheloroppgave i geografi
Trondheim, mai 2024

Norges teknisk- naturvitenskapelige universitet
Fakultet for samfunns- og utdanningsvitenskap
Institutt for geografi

Kunnskap for en bedre verden

Forord

Endelig er har jeg fullført tre år med geografi og fått en bachelorgrad ved NTNU i Trondheim. Det har vært krevende, men også morsomt og ikke minst lærerikt. Jeg vil takke mine medstudenter for lange lunsjpauser med påfyll av godt humør, og min veileder Jørund Aasetre for gode innspill og samtaler. Ikke minst vil jeg takke min samboer og familie for deres uvurderlige støtte og omtanke gjennom hele studietiden.

Mai, 2024

Sofie Victoria Indahl Solli

Sammendrag

I denne casestudien har problemstillingen vært rettet mot holdninger, oppslutning og vektlegging av klima- og miljøhensyn i et utbyggingsprosjekt i Rana kommune. Oppgaven setter fokus på diskursive aspekter i dette hvor det eksisterer ulike forståelser og interesser. Dette blir drøftet i et politisk økologisk perspektiv, med grunnlag i teori knyttet til håndtering av naturinngrep og tiltak for å minimere negativ påvirkning på natur. Analysen er basert på dokumentanalyse og intervju, og funnene blir diskutert opp mot problemstillingen. Resultatet viser tilstedeværelsen av to overordnede hovedsynspunkter med to underordnede synspunkter, hvor det er stor forskjell i oppslutning og uenigheter om vektlegging av klima- og naturhensyn.

Innholdsfortegnelse

1.0 Innledning	1
1.1 Problemstilling	1
1.2 Case og områdebeskrivelse	2
2.0 Teoretisk rammeverk	4
2.1 Politisk økologi	4
2.1.1 Diskurs og narrativ	4
2.1.2 Aktører, makt og narrativ/diskurser i miljøforvaltning	4
2.2 Diskusjoner rundt håndtering av naturinngrep	5
2.2.1 utfordringer mellom lokale interesser og natur- og klimahensyn.....	5
2.3 Tiltak for å minimere negativ påvirkning i natur	6
2.3.1 Miljøkompensasjon	6
2.3.2 Kritikk og utfordringer	7
2.4 Politisk økologisk perspektiv i denne sammenheng	7
3.0 Metode og empiri	9
3.0.1 Casestudier	9
3.0.2 Kvalitative metoder	9
3.1 Dokumentanalyse	9
3.1.1 Prosedyre for utvelgelse og gjennomgang av dokumenter	10
3.2 Intervju	11
3.2.1 Prosedyre for utvelgelse av informanter til intervju	12
3.3 Framgangsmåte for analyse	12
3.4 Pålitelighet, troverdighet og overførbarhet	13
4.0 Analyse og resultat	15
4.1 Analyse og tolkning	15
4.2 Innholdet i de overordnede narrative	15
4.2.1 Utviklingsnarrativ	15
4.2.2 Naturvernnarrativ.....	17

4.3 Innholdet i diskursene.....	18
4.3.1 Ledende diskurs.....	18
4.3.2 Motstandsdiskurs	19
5.0 Diskusjon	21
5.1 Hvor stor påvirkningskraft har aktørene?	21
5.1.1 Narrativene	21
5.1.2 Diskursene.....	22
5.2 Naturhensyn i utbygging	24
5.2.1 Presisering av tiltaket.....	24
5.2.2 Bevaring og utvikling	24
5.2.3 Er det hensiktsmessig å bøte for arealendring på denne måten?	25
6.0 Oppsummering og konklusjon.....	26
7.0 Hvordan kan erfaringer fra denne oppgaven ha betydning videre?.....	28
8.0 Referanseliste.....	29
9.0 Vedlegg.....	33

Liste over tabell og figurer

Tabell

Tabell 1: Tabell over utvalgte dokumenter som analysen er basert på..... 11

Figurer

Figur 1: Illustrasjon over aktørene i utviklingsnarrativet..... 16

Figur 2: Illustrasjon over aktørene i naturvernarrativet. 17

Figur 3: Figuren viser hvilke aktører som befinner seg i henholdsvis utviklingsnarrativet og den ledende diskursen. 18

Figur 4: Figuren viser hvilke aktører som befinner seg i henholdsvis naturvernarrativet og motstandsdiskursen. 19

1.0 Innledning

Arealendringer truer naturmangfold og klima i økende grad. Større ressursbruk og økende menneskelig aktivitet er medvirkning til en stadig raskere forringelse av naturen. Naturtap, klimaendring og forurensing har alvorlige konsekvenser for natur og samfunn. En rapport fra NOU sier at arealbruksendringer av land- og sjøområder er en av fem direkte påvirkningsfaktorer for tap og forringelse av natur, og at dette er hovedårsaken til naturtap på landjorda (NOU 2024: 2, s. 11-13). I følge samme rapport ble verdens våtmarksareal redusert med 35 prosent fra 1970 til 2021 (s. 58), som understreker behovet for en mer bærekraftig forvaltning for slike områder. Norge har sluttet seg til en rekke mål for å stoppe den negative utviklingen i natur- og klimaendringer, blant annet FNs bærekraftsmål og FNs naturavtale (FN, 2022). Likevel viser det seg å være utfordrende å imøtekomme disse målene. Kommunen blir oppfordret til å sette mål for å redusere nedbygging, men denne oppgaven er ikke alltid like lett å samkjøre med kommunens interesser og ambisjoner. I tillegg kan ulike forestillinger innenfor natur- og miljøforvaltning føre til konflikter og uenigheter om hvordan man skal prioritere klima- og miljøhensyn. Samtidig kan bakenforliggende strukturer og ressurser være underliggende drivere for hvilke forestillinger som får størst oppslutning.

1.1 Problemstilling

Mitt ønske med denne oppgaven er å undersøke nyanser og motsetninger i naturforvaltning, hvor ulike aktører har forskjellige synspunkter og fortellinger rundt konsekvensene av ulike tiltak på natur. Temaet er relevant innenfor den svært aktuelle debatten om arealendringer og nedbygging av natur i Norge, og denne problemstillingen er en del av kjernen i debatten. Dermed er det hensiktsmessig å se nærmere på prosjekter med slike formål, for å forstå hvorfor og hvordan aktørene er uenige, og om dette kan sees i en større sammenheng. For å få en bredere forståelse for dette vil jeg ta for meg et tiltak knyttet til en flyplassutbygging i Rana kommune. Som problemstilling vil jeg undersøke følgende spørsmål:

- *Hvilke hovedsynspunkter kommer fram?*
- *Hvordan lykkes de ulike partene med å få oppslutning rundt sine synspunkter?*
- *Hvordan vektlegges klima og naturvern?*

1.2 Case og områdebeskrivelse

Oppgavens case handler om et tiltak for behandling av overskuddsmasser i sammenheng med byggingen av en ny lufthavn i Rana kommune i Nord-Helgeland. I areal er Rana den største kommunen i Nordland, og det største i Norge utenfor Finnmark. Kommunen er Nordlands største industrikommune, med gruvedrift fra 1860-årene. I 1946 ble A/S Norsk jernverk bygget og etablert i Rana, som medførte en tredobling i befolkningsvekst fra 1940-åra til 1960-åra. Mesteparten av industri i området er knyttet til metallindustrien (Meyer, 2024; Thorsnæs & Engengren, 2023).

Prosessen med å bygge ny flyplass på Helgeland har pågått siden tidlig på 2000-tallet, hvor et ledende argument har vært muligheten for å ta imot større fly i regionen.

Samferdselsdepartementet tildelte Avinor oppdraget med byggingen i 2020, for å styrke samferdselstilbud og næringsutvikling i regionen. Prosjektet er et samarbeid mellom stat og lokale aktører, hvor Rana kommune er inne med 450 millioner, og lokale givere er inne med 150 millioner. Den nye lufthavnen hadde byggestart i 2022 og skal stå ferdig i 2025 (Avinor, 2024; Engengren, 2023). Prosjektet har vært preget av debatt på grunn av usikkerheter rundt hva som vil skje med det eksisterende kortbanenettverket i regionen, og om flyplassen kommer til å være samfunnsøkonomisk nyttig, hvor ulike analyser har kommet med forskjellige resultater (Johansen, 2021).

I forbindelse med bygging av flyplassen tas det ut store mengder myrmasse, og i sammenheng med dette har Avinor gitt Asplan Viak oppdrag i å utarbeide en plan for areal som skal brukes til fylling av løsmasser, hovedsakelig myrmasse. For å løse dette har det blitt opprettet en plan separat fra flyplassplanene, som dekker et område sørøst for den opprinnelige reguleringsplanen. Hensikten med disse planene er i følge plandokumentene å legge til rette areal for plassering og disponering av løsmasser (herunder myrmasse) fra flyplassutbyggingen, samtidig som myrfunksjon og naturmangfold skal bevares (Rana kommune, 2024). Innenfor området var det tre alternativer hvor det var aktuelt å plassere løsmassene, og gjennom konsekvensutredninger har ett område innenfor dette arealet, kalt *Stordalen*, blitt pekt ut som det av de tre alternativene med minst konsekvenser for klima og natur. Dette området består i følge konsekvensutredningen av en del skog, variert vegetasjon og noe myr (Asplan Viak, 2023b). Naturvernforbundet har reagert på dette tiltaket med misnøye i sammenheng med plassering i intakt natur og mulige konsekvenser for omkringliggende natur, og skepsis til om det vil være mulig å reetablere myra (Eide, 2023).

Tiltaket blir i plandokumentene omtalt på forskjellige måter, blant annet "deponi", "disponering av myrmasser", "reetablering av myrmasser" og "disponering av løsmasser". For ordens skyld vil jeg i oppgaven bruke den mer generelle formuleringen "disponering av løsmasser", eller bare "tiltaket".

2.0 Teoretisk rammeverk

I denne oppgaven har jeg valgt å benytte meg av et overordnet politisk økologisk perspektiv, som jeg vil redegjøre i dette kapitlet. Videre vil jeg benytte meg av teori knyttet til naturforvaltning med fokus på bl.a. balansegangen mellom naturhensyn og andre interesser, og teori knyttet til tiltak for å minimere negativ påvirkning av natur.

2.1 Politisk økologi

Politisk økologi er en tverrfaglig forskningstradisjon som trekker elementer fra både samfunnsvitenskap og naturvitenskap, og samler ulik kunnskap for å bidra til en dypere forståelse av spørsmål om miljø og samfunn. Denne tilnærmingen legger spesielt fokus på maktforhold og sosiale strukturer som er til stede i miljøforvaltning, og utgjør et kritisk alternativ til hvordan man kan studere miljøspørsmål. Politisk økologi undersøker grunnleggende årsaker til problemer og konflikter, og formidler ofte dette gjennom en bredere samfunnskritikk (Benjaminsen & Svarstad, 2017, s. 14-16).

2.1.1 Diskurs og narrativ

Diskurs og narrativ er sosiale konstruksjoner som i politisk økologisk forbindelse handler om hvordan mennesker fremstiller, skaper og forstår sosiale sammenhenger. Diskurser handler om hvordan en framstillingsmåte av et tema blir delt av flere mennesker, og hvordan denne framstillingen er basert på antakelser, påstander og argumenter. Disse diskursene danner strukturer som er formet, opprettholdt og blir kontinuerlig endret av samfunnet (Benjaminsen & Svarstad, 2017, s. 25 og 68). Politiske beslutninger er også dypt forankret i disse diskursene, og noen ganger er de formet av aktører som utøver makt for å fremme sine egne interesser (Svarstad et al., 2018, s. 356). Et narrativ blir definert som en fortelling hvor det blir beskrevet et hendelsesforløp med en begynnelse, midtdel og slutt. En eller flere aktører er involvert, og disse utgjør det som kalles et aktørgalleri. I politisk økologi er man spesielt opptatt av narrativer som inneholder påstander om virkelighetens realitet (Benjaminsen & Svarstad, 2017, s. 71-72).

2.1.2 Aktører, makt og narrativ/diskurser i miljøforvaltning

Benjaminsen og Svarstad beskriver makt som handlinger utført av enkeltpersoner eller grupper, som bidrar til å påvirke og forme miljøforvaltning i samsvar med deres mål og hensikter. De understreker at makt alltid opererer innenfor et komplekst samspill mellom

aktører og strukturer, der de som utøver makt bruker ulike ressurser og strategier for å oppnå sine mål (2017, s. 26-29). Maktressurser blir av Svarstad et al. definert som midler eller ulike former for kapital som er tilgjengelig for ulike aktører, og som kan brukes for å realisere intensjoner og mål (2018, s. 353). Maktforhold er ofte asymmetriske, hvor noen har større evne og mulighet til å oppnå et ønsket resultat enn det andre har. Dette kan komme til syne i konflikter om miljøforvaltning, hvor ulike aktører kjemper for gjennomslag for sine framstillinger av miljøforvaltningen og konflikten. På denne måten kan utfallet av miljøkonflikter påvirkes av språk og kommunikasjonsevner, og av samarbeid mellom aktører (Benjaminsen & Svarstad, 2017, s. 26-31).

Når aktører samler seg og samarbeider kan deres påvirkningskraft og tilgang til maktressurser øke. I urban regimeteori blir begrepet styringskoalisjoner benyttet for å beskrive uformelle samarbeid mellom ulike aktører i et lokalsamfunn, for eksempel politikere, byråkrater, næringslivsledere og representanter fra organisasjoner. Fremveksten av en styringskoalisjon skjer gjennom det som kalles forrangsmakt. Dette er en form for makt som oppstår fra viktige strategiske posisjoner som ulike kommunale aktører innehar, som gir aktørene tilstrekkelig kapasitet og ressurser til å oppnå, beholde og dra nytte av sin strategiske posisjon i lokalsamfunnet. I disse koalisjonene finnes det aktører med viktige strategiske posisjoner som gir kapasitet og ressurser til å utvikle visse forståelsesmåter, verdier og målsettinger om et overordnet mål for politikken, som i urban regimeteori blir kalt en agenda. Koalisjonen bruker ressursene, som kan være penger eller materialer, kunnskap eller status, for å implementere en agenda. En koalisjon av lokalt næringsliv og kommunale ledere har en tendens til å vinne kampen om den lokale forståelsen/narrativet (Lyngstad, 2003, s. 103; Ostaijen, 2024, s. 523).

2.2 Diskusjoner rundt håndtering av naturinngrep

2.2.1 utfordringer mellom lokale interesser og natur- og klimahensyn

Balansegangen mellom økonomisk vekst og utvikling, og hensyn til klima og natur er en kompleks utfordring. En rapport fra Fridtjof Nansens institutt setter lys på konflikter i tiltak hvor man må gjøre vanskelige avgjørelser mellom klima-, energi- og naturhensyn, hvor denne problematikken understrekes (FNI, 2023). Det blir blant annet trukket fram tilfeller hvor både stat eller kommune og utbygger har felles interesser til å få til utbygging. Dette kan være inntektsgivende næringer eller viktig infrastruktur, som begge parter har interesse for at skal

bli bygd. I følge Schütz finnes det i dette tendenser til at interesser som klima- og miljøhensyn blir tilsidesatt til fordel for å realisere utbygging (Schütz, 2023, s. 64).

I en FoU-rapport blir det påpekt at undersøkelser gjort i 2006-2007 samlet viser at realstatus og utvikling i Norge på flere områder mangler nødvendig ivaretagelse av verdier og prinsipper som Stortinget har vektlagt for å sikre bærekraftig arealdisponering. Plan- og bygningsloven gir kommunene myndighet til å fatte beslutninger angående arealplanlegging. Kommunen kan selv vektlegging av natur- og klimahensyn opp mot næringsutvikling og bosettingsmønster, og undersøkelser viser at naturhensyn ofte blir nedprioritert til fordel for utbyggings- og næringsutviklingshensyn i dagens praksis i kommunene. I rapporten blir det kartlagt en rekke utfordringer som bidrar til denne utviklingen, blant annet et svakt rettsvern for naturen, uklare grenser for lokalt selvstyre i arealplanlegging, svake kontrollmekanismer i arealplanprosessen og manglende verktøy for å vurdere samlet virkning av arealutvikling. I tillegg gir kommunens makt i å bestemme hvordan sine arealer skal brukes et stort ansvar på lokaldemokratiet for å håndtere miljøproblemer vi står ovenfor (Simensen et al., 2022, s. 21-24).

2.3 Tiltak for å minimere negativ påvirkning i natur

2.3.1 Miljøkompensasjon

Et begrep som har fått større tilstedeværelse i det siste tiårene er "environmental offset", som jeg velger å oversette til *miljøkompensasjon*. Innenfor miljøkompensasjon som konsept finnes det flere underkategorier for typer kompensasjon, herunder det som kalles "biodiversity offset". I dette kapittelet vil jeg forklare litt om praksisen rundt kompensasjonstiltak, samt teori om dette.

Ved planlegging av ny infrastruktur i Norge er det et mål å gjennomføre grundige planleggingsprosesser for å identifisere løsninger som minimerer inngrep og negativ påvirkning på naturmangfold, men denne prosessen er ikke uten vanskeligheter. Ofte er det utfordrende å finne løsninger som helt eliminerer negative konsekvenser. I disse tilfellene kan fysisk kompensasjon av inngrep bidra til å balansere eller redusere negative virkninger. Dette kan skje gjennom opprettelse av nye områder eller restaurering av eksisterende områder for å erstatte den tapte naturfunksjonen. Slike tiltak bunner i internasjonale konvensjoner og avtaler med formål å beskytte viktige naturområder og naturmangfold, som Norge har forpliktet seg

til (Samferdselsdepartementet, 2013, s. 8-10). Økologisk kompensasjon er ment å være en siste utvei i en planleggingsprosess, og ligger helt på bunnen i tiltakshierarkiet.

Tiltakshierarkiet er nedfelt i plan- og bygningsloven, og omfatter fire prinsipper for tiltak i naturinngrep (Hagen et al., 2022, s. 34). I følge dette hierarkiet skal man unngå negativ påvirkning på et naturområde, og hvis dette ikke er mulig skal man foreta avbøtende og restaurerende tiltak. I enkelte tilfeller kan det være umulig å unngå at verdifulle områder utsettes for negativ konsekvenser, og da kan det utløses krav om økologisk kompensering (Aker & Johansen, 2015, s. 6). I en rapport fra NINA blir det påpekt at interessen for å få bærekraftsstempel på utbygging kan øke risikoen for grønnvasking hvis ikke prosjekter følger tiltakshierarkiet, og tiltaket ikke har en dokumentert positiv effekt for landskapet (Hagen et al., 2022, s. 36).

2.3.2 Kritikk og utfordringer

I følge Apostolopoulou & Adams endrer kompensasjon hvordan man betrakter bevaring av natur. De henviser til noen utfordringer med konseptet biodiversitetskompensasjon. Blant annet påpeker de hvordan det å betrakte naturen som noe som kan flyttes eller erstattes, reduserer den til bare "enheter" i stedet for å se på den som levende og sammenhengende økosystemer. Det fastslår viktigheten ved å forstå økosystemers kompleksitet og dynamikk, og hvordan dette gjør det utfordrende å enkelt kartlegges. Biodiversitet er unik og kan ikke bare byttes ut eller flyttes rundt som om det var det samme overalt. Ved å fremstille biodiversitet som noe som kan gjenopprettes og gjenskapes gjennom menneskelig inngrep, forvirrer man vitenskapens praksis med vitenskapens ambisjoner. I konseptet rundt kompensasjon ser man på egenskapene til ulike steder, både biologisk og sosialt, som representativt for en slags standardnatur som kan lages på et annet sted for å kompensere for tapet. Faktisk er det unike ved hvert sted viktig for både biologisk mangfold og kultur. Ved å bruke kompensasjon ignorerer man den spesielle tilknytningen naturen har til hvert sted og tar bort det unike aspektet ved naturen, som hvordan den er knyttet til spesifikke steder (Apostolopoulou & Adams, 2017, s. 5-9).

2.4 Politisk økologisk perspektiv i denne sammenheng

Et politisk økologisk perspektiv i denne oppgaven er nyttig fordi prosjektet dreier seg om naturforvaltning og miljøtiltak. Ved å benytte seg av et slikt perspektiv kan man framheve at beslutningsprosesser i naturforvaltning er preget av samspill og konflikter mellom aktører,

hvor ulike diskurser framtrer. Som et perspektiv og verktøy kan det bidra med forståelse for hvordan aktører og diskurser påvirker beslutningsprosessen i utbygging. Et politisk økologisk perspektiv tar også hensyn til historiske og strukturelle forhold som påvirker fordelingen av makt og ressurser i samfunnet. Dette innebærer å se på hvordan tidligere politiske beslutninger, økonomiske strukturer, sosiale hierarkier og kulturelle faktorer påvirker dagens situasjon og utbyggingsprosesser.

3.0 Metode og empiri

I denne delen presenteres og begrunnes metode og framgangsmåte for innsamling av informasjon i denne oppgaven.

3.0.1 Casestudier

Jeg har valgt å gjennomføre en casestudie. Casestudier er undersøkelser av situasjoner, hendelser eller organisasjoner som kan gi innblikk i fenomener som ellers muligens ikke hadde kommet til overflaten. Casen i seg selv begrenser datakildene, ut ifra stedet, situasjonen eller enheten som undersøkes (Johannessen et al., 2021, s. 206-207).

3.0.2 Kvalitative metoder

I denne oppgaven har jeg valgt å benytte meg av en kvalitativ forskningstilnærming. Dette valget er basert på kvalitative metoders egnethet for å oppnå forståelse for sosiale fenomener. Denne metoden søker å gå i dybden i de fenomenene vi studerer ved hjelp av å analysere verbale og visuelle uttrykksformer (Thagaard, 2018, s. 11-12). Metoden er ofte brukt innenfor politisk økologi, fordi den er egnet for å beskrive, forklare og gjøre normative vurderinger av bestemte former for miljøforvaltning og konflikter som oppstår i relasjon til denne typen forvaltning (Benjaminsen & Svarstad, 2017, s. 31-32).

3.1 Dokumentanalyse

Jeg ønsket opprinnelig å bruke dokumenter som min hovedkilde i denne oppgaven.

Dokumenter gir oss kontekstspesifikk informasjon om de situasjoner/saker som er dokumentert (Tjora, 2010, s. 145). Ved bruk av dokumentanalyse kan man samle inn data som allerede eksisterer, og analysere disse for å få fram relevant informasjon eller sammenhenger (Johannessen et al., 2021, s. 236). Siden det allerede forelå en mengde dokumenter knyttet til casen, som plandokumenter og leserinnlegg, falt det meg naturlig å gå for denne metoden.

Det er mange fordeler knyttet til bruk av dokumentanalyse, blant annet at det er effektivt, lett tilgjengelig og man har tilgang på materiale som er upåvirket av forskningsprosessen. Det er likevel viktig å være bevisst på ulempene som denne metoden kan medføre, blant annet det faktum at dokumentene ikke er produsert med forskning som hensikt. Dermed kan dokumentene være av et utilstrekkelig detaljnivå, som ikke gir nok data til å svare på en bestemt problemstilling. Dette var et problem jeg støtte på, som jeg forsøkte å løse ved å ha

intervju i tillegg for å få et bredere datagrunnlag. Det er i tillegg ikke alltid slik at alle dokumenter er tilgjengelig for offentligheten, og det kan ligge en agenda bak hva som er tilgjengelig og ikke tilgjengelig. Dette kalles partisk selektivitet, og kan påvirke forskningsresultatene (Johannessen et al., 2021, s. 242-243).

3.1.1 Prosedyre for utvelgelse og gjennomgang av dokumenter

I begynnelsen av prosessen så jeg over alt jeg kunne finne av dokumenter tilhørende min case, som i første omgang var plandokumenter fra kommunen, deretter leserinnlegg i lokalavisa. Jeg leste gjennom alle plandokumentene for å få et overblikk, før jeg gjorde grundigere undersøkelser i noen utvalgte dokumenter som var mest relevante for min problemstilling. Av plandokumentene valgte jeg å gjøre analyser av de dokumentene som omhandlet klima og natur fordi dette lå nært min problemstilling, samt noen overordnede dokumenter om prosjektet. Av leserinnlegg valgte jeg noen tekster som handlet direkte om dette tiltaket, men også noen tekster som handler om flyplassutbyggingen i sin helhet. Dette gjorde jeg både fordi det ikke finnes mange tekster om tiltaket konkret, men også fordi konteksten rundt utbyggingen er viktig for tiltaket. Dokumentene jeg har analysert blir presentert i en tabell under (*tabell 1*).

Type dokument	Kilde
Plandokumeter	(Rana kommune, 2023a) (Rana kommune, 2023c) (Rana kommune, 2023d)
Konsekvensutredninger	(Asplan Viak, 2023a) (Asplan Viak, 2023b) (Asplan Viak, 2023c)
Artikler på nett	(Eide, 2023) (Lambertsen, 2021)
Leserinlegg	(Solbakken et al., 2022, 2023) (Ulriksen, 2022) (Nyjordet, 2021) (Meyer et al., 2019)
Perspektivanalyse	(Rana kommune, 2023b)

Tabell 1: Tabell over utvalgte dokumenter som analysen er basert på.

3.2 Intervju

Etterhvert som jeg arbeidet med datamaterialet oppdaget jeg mønstre, men hadde behov for mer materiale for å underbygge disse mønstrene. Dermed valgte jeg å supplere dokumentanalyse med bruk av kvalitative intervjuer, for å få et bredere forståelse for aktørenes synspunkt og perspektiver. I denne oppgaven har jeg valgt å bruke delvis strukturerte intervju, hvor temaene for intervjuet er fastlagt på forhånd i en intervjuguide. Denne guiden fungerer som et utgangspunkt, rekkefølgen til temaene kan bli bestemt underveis i intervjuet. På denne måten kan man tilpasse spørsmål med utgangspunkt i det som blir sagt, og formulere nye spørsmål som man ikke var planlagt på forhånd (Thagaard, 2018, s. 91).

Det viste seg i denne oppgaven å være egnet å bruke intervju som supplerende metode kontra hovedmetode, fordi jeg da hadde gjort meg godt kjent med casen og dens innhold. Dette ga meg muligheten til å kunne stille grundige spørsmål. Oppgavens problemstilling har også endret seg i takt med at jeg har blitt bedre kjent med casen, og et mer generelt intervju på et

tidligere tidspunkt ville muligens ha vært for tynt eller ikke i nok grad peilet inn mot min endelige problemstilling.

Det er en rekke punkter som det er viktig å ivareta i et intervju. Det er viktig at informanten blir gitt tilstrekkelig informasjon om prosjektet, og at det blir signert en samtykkeerklæring. I tillegg må informanten være informert om at deltakelse er frivillig og at hen kan trekke seg når som helst i prosessen (Johannessen et al., 2021, s. 115). I mitt tilfelle ble dette presisert både i samtykkeerklæringen og i et informasjonsskriv sendt ut på forhånd, men også verbalt i starten av intervjuet. Hvordan dataen produsert fra intervjuet lagres, er også viktig for å ivareta informantens sikkerhet og anonymitet. I min oppgave valgte jeg å utføre intervjuene online, på grunn av geografiske avstander til informantene. Mer spesifikt benyttet jeg meg av Microsoft Teams, hvor opptak og transkripsjon ble lagret i NTNUs servere, og vil bli slettet når prosjektet er over.

3.2.1 Prosedyre for utvelgelse av informanter til intervju

Hensikten med å utføre intervju i denne oppgaven var å få mest mulig kunnskap knyttet til min spesifikke case. Det falt dermed naturlig å rekruttere informanter som allerede var knyttet til casen. Derfor utførte jeg det som kalles et strategisk utvalg, som vil si at man først reflekterer over hvilken målgruppe som må delta for å få samlet nødvendig data, deretter velger man ut personer fra denne målgruppen (Johannessen et al., 2021, s. 59). Grunnet mangel på tid ønsket jeg kun to informanter, og jeg ønsket at disse informantene samlet kunne gi meg mest mulig kunnskap knyttet til casen. Dermed ble det aktuelt å intervju to nøkkelinformanter, altså informanter med mye kunnskap om et fenomen. Jeg landet på at jeg ønsket å kontakte personen som var ansvarlig for utarbeidelsen av plandokumentene for det aktuelle tiltaket. For å få en bredere forståelse for casen ønsket jeg også mer kunnskap fra tiltakets kritiske hold, som også har forfattet leserinnleggene i dokumentanalysen. Dermed ble min andre informant en med en ledende rolle i det lokale naturvernforbundet. Det var ønskelig å ha et intervju med Avinor, men dette ble det dessverre ikke tid til.

3.3 Framgangsmåte for analyse

I denne oppgaven har jeg gjennomført en kvalitativ innholdsanalyse, en analysemetode hvor man kan få fram sammenhenger og informasjon om de fenomener man studerer ved hjelp av å analysere innsamlet datamateriale. Prosessen omfatter en systematisering av datamaterialet

ved hjelp av kondensering, koding, kategorisering og tematisering, hvor man avdekker informasjon etterhvert som man jobber gjentakende med materialet (Johannessen et al., 2021, s. 236-237). En slik analyse består av tre faser: I den første fasen forbereder man seg til videre arbeid ved å utforme en problemstilling som avklarer hvilket tema og hvilke tekster som skal analyseres, deretter må man finne og velge ut relevante tekster. I det neste steget skal man samle inn data og gjennomgå denne dataen systematisk. Her velger man ut relevant innhold i forhold til oppgavens problemstilling. Innholdet vurderes og fortolkes, og settes inn i kategorier. I denne fasen vil det være viktig å foreta kildekritiske og kontekstuelle vurderinger av materialet. I den siste fasen gjør man analyse av de innsamlede dataene, ved å først beskrive materialet for å få et overblikk, deretter organiseres kategoriene slik at man kan foreta sammenlikninger. Til slutt bruker man det bearbejdede datamaterialet til å tolke resultatene i lys av problemstillingen (Johannessen et al., 2021).

3.4 Pålitelighet, troverdighet og overførbarhet

Det finnes en rekke begrep som brukes for å vurdere kvaliteten på kvalitativ forskning. Pålitelighet *eller* reliabilitet handler om hvordan undersøkelsens data blir samlet inn, bearbejdet og brukt i prosjektet. I kvantitativ forskning brukes ofte begreper og metoder som interreliabilitet og test-retest-reliabilitet for å sikre en forsknings pålitelighet, men en slik type reliabilitet kan ikke oppnås i kvalitativ forskning fordi denne type forskning er verdiladet og kontekstavhengig, og forskeren fungerer som et instrument i forskningen på grunn av hens unike forståelse og tolkning (Johannessen et al., 2021, s. 256). For å styrke oppgavens pålitelighet har jeg gitt en inngående beskrivelse av konteksten i form av områdebeskrivelse og beskrivelse av case.

Troverdighet *eller* intern validitet dreier seg om i hvilken grad forskerens tilnærminger og funn gjenspeiler formålet med studien på en korrekt måte, og gir en korrekt representasjon av virkeligheten. Johannessen et al. trekker fram metodetriangulering som en måte å oppnå dette på, ved at man benytter ulike metoder for å bli godt kjent med feltet. Dette bidrar til at forskeren kan skille mellom relevant og ikke-relevant informasjon, og få en større forståelse for konteksten (2021, s. 256-257). Dette er noe jeg av disse grunner har valgt å gjøre i min oppgave, ved å bruke flere metoder. Thagaard vektlegger også betydningen av forskerens tilknytning til miljøet som studeres (2018, s. 190). Oppgavens case befinner seg i min hjemby, noe som påvirker mitt utgangspunkt for forståelse og tolkning. Min bakgrunn i geografifeltet

og som interessant i natur og naturforvaltning, i tillegg til mitt medlemskap i naturvernforbundet medvirker også til påvirkning. Derfor er det viktig for meg å presisere at dette er noe jeg har vært bevisst på og reflektert over gjennom hele forskningsprosessen. Jeg er ikke aktivt medlem i naturvernforbundet, og jeg hadde heller ingen kunnskap og derfor ingen formeninger omkring tiltaket før jeg startet med bacheloroppgaven.

Når vi snakker om overførbarhet *eller* ekstern validitet handler det om hvorvidt resultatet fra et forskningsprosjekt kan overføres til lignende fenomener. Dette refererer til evnen til å etablere beskrivelser, begreper, tolkninger og forklaringer som er relevante og nyttige i andre områder enn det som studeres (Johannessen et al., 2021, s. 257-258). Oppgaven dreier seg om en spesifikk case, og det kan med det være utfordrende å overføre funn til andre sammenhenger. Jeg har forsøkt å styrke oppgavens overførbarhet ved å benytte meg av foreliggende teorier med et etablert fagspråk, og å gi fylldige beskrivelser av min case og de funnene jeg har hatt, slik at prosjektets resultater kan overføres til andre kontekster.

4.0 Analyse og resultat

4.1 Analyse og tolkning

I min gjennomgang av datamaterialet ønsket jeg å kartlegge mønstre for forståelser som ikke nødvendigvis var åpenbare fra casens overflate. En del av problemstillingen dreide seg om hvilke hovedsynspunkter som kom fram, og svaret på dette vil jeg ta for meg i analysedelen. For å identifisere disse synspunktene vil jeg benytte meg av begreper som "diskurs" og "narrativ" slik de blant annet benyttes av Benjaminsen og Svarstad (2017), selv om oppgaven ikke er basert på en formell diskursanalyse. I denne sammenhengen brukes begrepene mer generelt til å definere dominerende ideer som preger diskusjonen rundt tiltaket og problemstillingen.

I min tolkning av dokumentenes innhold oppdaget jeg fortellinger/narrativ rundt flyplassen og utbyggingen av flyplassen. Disse narrative inneholder meninger og synspunkt omkring flyplassen, og ut i fra de framtrede kjernesynspunktene har jeg valgt å kalle de for et *utviklingsnarrativ* og et *naturvernnarrativ*. Innenfor disse narrative fantes det til dels kraftige motsetninger og uenigheter, som i min mening danner en ramme for konflikten rundt det aktuelle tiltaket. Innenfor disse narrative identifiserte jeg to ulike diskurser knyttet til tiltaket, en dominerende diskurs med stor oppslutning, og en minoritetsdiskurs med mindre oppslutning. Disse har jeg valgt å kalle for "*ledende diskurs*" og "*motstandsdiskurs*".

4.2 Innholdet i de overordnede narrative

Jeg vil først presentere innholdet i de to narrative som har blitt identifisert. Med dette ønsker jeg å illustrere konteksten som diskursene omkring tiltaket eksisterer i.

4.2.1 Utviklingsnarrativ

I min gjennomgang av dokumentene opplevde jeg en sterk samhörighet og samkjør mellom flere aktører, hvor mange av aktørene er opptatt av de samme temaene. Felles for aktørene innenfor dette narratiet er et sterkt ønske om å realisere flyplassprosjektet, som til dags dato er under utbygging. Hovedargumentet som blir trukket fram av alle aktørene er hvordan flyplassen representerer en betydelig utvikling og vekst for kommunen og regionen (Nyjordet, 2021; Ulriksen, 2022). Dette forventes å skape ringvirkninger og stimulere til vekst i nærliggende næringer. Flyplassen blir av kommunen fremhevet som én av tre utviklingskatalysatorer, hvor de andre to er planer om batterifabrikk og dypvannskai (Rana

kommune, 2023b). Videre har flyplassen blitt sett på som et skritt mot en grønnere industri, med potensial for å redusere miljøpåvirkningen fra transportsektoren og fremme bærekraftige løsninger (Nyjordet, 2021).

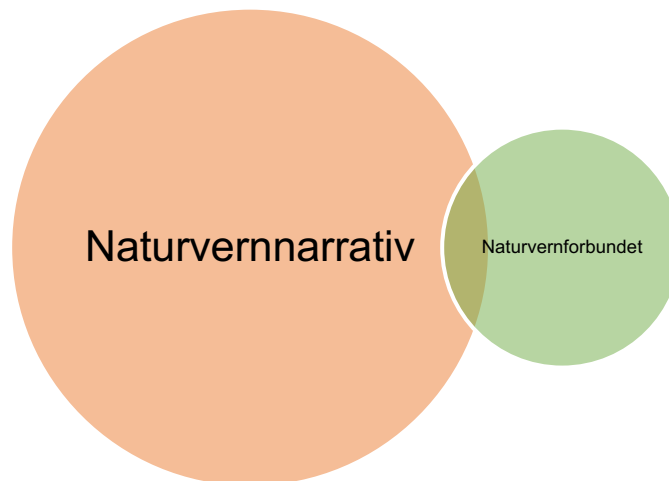
Narrativet er preget av et tett samarbeid mellom ulike aktører, og dette samarbeidet blir framstilt som ryggraden til realiseringen av flyplassprosjektet. Dette prosjektet har blitt gjennomført takket være en felles innsats både fra de involverte aktørene og privatpersoner i regionen (Ulriksen, 2022). Prosessen har imidlertid vært preget av konflikter, spesielt internt i Helgelandregionen (Nyjordet, 2021). Aktørgalleriet består av de politiske partiene innad i kommunen, flere av de ledende bedriftene innenfor Mo Industripark og Polarsirkelen Lufthavnsutvikling, i tillegg til en del næringsliv i regionen (Nyjordet, 2021; Rana kommune, 2023b; Ulriksen, 2022). Aktørene kan man se illustrert i figur 1. Dette narrative har fått en stor oppslutning i lokalsamfunnet med en del viktige aktører som danner et solid samarbeid.

Figur 1: Illustrasjon over aktørene i utviklingsnarrativet.

4.2.2 Naturvernnarrativ

Det finnes flere divergerende fortellinger om flyplassprosjektet og da spesielt utenfor Ranasamfunnet, men i mitt arbeid har jeg valgt å fokusere på et framtrødende narrativ som handler om flyplassens konsekvenser for miljø og klima, fordi dette er relevant for min problemstilling. Dette har jeg valgt å kalle for et naturvernnarrativ, og hovedaktøren innenfor narrativet er naturvernforbundet. I analysen av dokumentene kunne jeg ikke finne flere aktører innenfor narrativet, illustrert i figur 2. Videre i tolkningen oppsto dette først og fremst som en negativ framstilling av flyplassutbyggingen, hvor man i utgangspunktet ikke ønsket nye storflyplasser som er planlagt bygd i Nordland (Lambertsen, 2021). Videre blir det påpekt at flere storflyplasser legger opp til mer reising, som ikke samsvarer med mål om å redusere klimagassutslipp. I tillegg blir det uttrykt bekymring knyttet til nedbygging av natur, og hvordan flyplassprosjekter vil gjøre det vanskeligere å nå klimamålene. For prosjektet det konkrete prosjektet i Rana blir det lagt spesielt fokus på negative konsekvenser knyttet til nedbygging av myr (Lambertsen, 2021; Meyer et al., 2019; Solbakken et al., 2022). Dette narrativet har ikke fått en tydelig oppslutning i lokalsamfunnet.

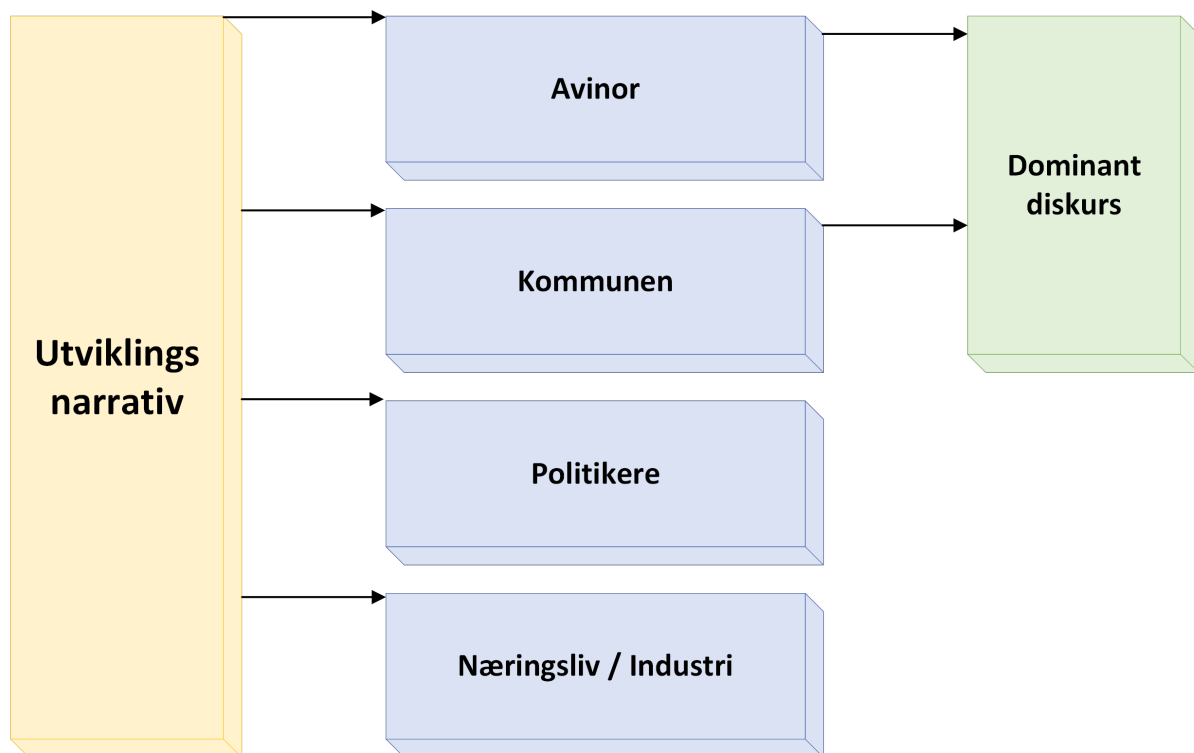

Figur 2: Illustrasjon over aktørene i naturvernnarrativet.

4.3 Innholdet i diskursene

4.3.1 Ledende diskurs

Formålet for tiltaket blir beskrevet som å legge til rette areal for plassering og disponering av løsmasser, primært myrmasser, med en intensjon om å forsøke å bevare myrfunksjonen så godt som mulig (Rana kommune, 2023c). Planen ble først lagt fram av Avinor, og senere blitt bearbejdet av kommunen, som begge spiller en nøkkelrolle i prosjektets framdrift og forvaltning. Figur 3 illustrerer hvordan aktørene i denne diskursen også er en del av utviklingsnarrativet.

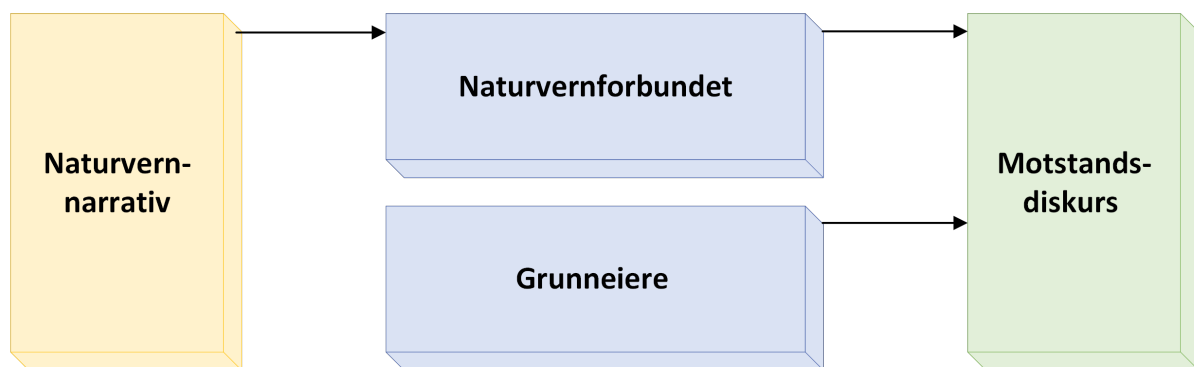
Figur 3: Figuren viser hvilke aktører som befinner seg i henholdsvis utviklingsnarrativet og den ledende diskursen.

I de analyserte dokumentene fremtrer det et ønske om å begrense mengden klimagassutslipp fra flyplassbyggingen, og dette ønsker man å gjøre ved å gjenskape myr av de myrmassene som har blitt tatt ut. Kommunen uttaler selv at man har måttet gjøre en avveining mellom tap av natur i Stordalen og redusering av klimagassutslipp (2023d), hvor man har konkludert at fordelene ved prosjektet oppveier ulempene. Videre sees tiltaket på som en mulighet til å bidra til kunnskapsutvikling og redusere klimagassutslippene i byggingen av flyplassen. Imidlertid er det også uenigheter knyttet til valget av lokalisering for tiltaket, der hvor konsekvensutredning mener tiltaket burde være plassert på allerede forringet natur for å oppnå

en positiv effekt på karbonbalanse (2023a). Tiltaket har møtt motstand fra naturvernforbundet og grunneiere, men ellers er det lite motstand fra andre hold (Asplan Viak, 2023a, 2023b, 2023c; Rana kommune, 2023a, 2023c, 2023d, 2024).

4.3.2 Motstandsdiskurs

Motstandsdiskursen involverer hovedsakelig naturvernforbundet, og her spesielt lokallaget for Rana-regionen. Synspunktene innenfor denne diskursen reflekterer i stor grad forståelsen i naturvernarrativet, men her er kritikken knyttet nærmere tiltaket om disponering av løsmasser. Grunneiere har og vært kritisk. Utenom disse aktørene har diskursen ikke hatt en tydelig oppslutning i lokalsamfunnet. Figur 4 illustrerer forholdet mellom motstandsdiskursen og naturvernarrativet, hvor naturvernforbundet er en del av begge disse men grunneier har kun vært en aktiv aktør i motstandsdiskursen. Diskursen uttrykker en oppfordring i å ivareta naturvern hensyn i tiltaket og er kritisk til prosjektet på grunn av potensielle miljømessige konsekvenser. De ønsker at løsmassene skal bli plassert i et område med allerede forringet natur, og mener at det vedtatte tiltaket vil gi et maksimalt dårlig CO₂-regnskap (Solbakken et al., 2023). I deres argumentasjon viser de en oppfatning av at kommunen har en manglende dybde i forståelsen av de potensielle konsekvensene av prosjektet, og de peker på svakheter i planleggingsprosessen. Sentralt i deres argumentasjon står også påstanden om manglende hensyn til naturens sårbarhet, noe som i deres mening kan medføre alvorlige skader på miljøet.

Figur 4: Figuren viser hvilke aktører som befinner seg i henholdsvis naturvernarrativet og motstandsdiskursen.

Naturvernforbundet uttrykker en oppfatning av at kommunen befinner seg i en rollekonflikt, hvor de innehar rolle som både planmyndighet, forurensningsmyndighet og utbygger (Solbakken et al., 2022). Til tross for kritikken finnes det lite motstand. Flyplassprosjektet har

stor oppslutning i lokalsamfunnet, og det uttrykkes en mening om at dette gjør det utfordrende for andre å være negativ til noe som er knyttet til flyplassen (Eide, 2023; Solbakken et al., 2022, 2023).

5.0 Diskusjon

5.1 Hvor stor påvirkningskraft har aktørene?

I analysedelen redegjorde jeg for ulike diskurser og narrativ som finnes rundt både utbyggingen av flyplassen, og konkret rundt tiltaket. Disse diskursene er bygget på en felles fremstilling av et tema, basert på antagelser, påstander og argumenter. Svarstad et al. hevder at politiske beslutninger er dypt forankret i slike fortellinger (2018, s. 356). Med dette som bakteppe vil jeg drøfte partenes ulike fremstillinger, for å se nærmere på hva dette kan ha å si for deres påvirkningskraft.

5.1.1 Narrativene

Tiltaket for disponering av løsmassene er en del flyplassutbyggingen, som igjen er en del av et stort utviklingsprosjekt i regionen. Som vi har forstått i analysedelen blir dette prosjektet ansett som viktig for mange aktører. Det kommer også fram at byggingen av flyplassen på mange måter et resultat av et bredt samarbeid mellom viktige aktører både innenfor og utenfor kommunen, som tydeliggjøres gjennom det faktum at både kommunen, privat næringsliv og privatpersoner har bidratt i finansieringen av prosjektet (Ulriksen, 2022). Dette sterke samarbeidet som består av store aktører i lokalsamfunnet har likhetstrekk med det som kalles styringskoalisjoner innenfor regimeteori. Lyngstad drøfter hvordan påvirkningskraft og tilgang på maktressurser øker når aktører samler seg og samarbeider (2003, s. 103). I denne sammenhengen kan man tenke seg at aktørenes sterke samspill har økt deres tilgang til ressurser, både i form av finansiering men også evnen til å samle aktører rundt et overordnet mål i politikken. Uten et sterkt samarbeid kan man ikke med sikkerhet si at flyplassen hadde blitt realisert. Disse koalisjonene får gjerne en stor gjennomslagskraft i lokalsamfunnet og har på denne måten muligheten til å få stor oppslutning rundt deres forståelse eller narrativ.

Historisk sett har kommunen holdt på med industri, med gruvedrift fra 1860-tallet og etablering av Norsk jernverk i 1946, som medførte sterk befolkningsvekst og utvikling. Siden den gang har folketallet holdt seg nærmere stabilt, med en befolkningsvekst med 0,4 prosent årlig i perioden 2011-2022 (Thorsnæs & Engengren, 2023). Med dette industrieventyret som en viktig del av kommunens historie får man et viktig bakteppe som kan bidra til å forklare hvorfor utviklingsnarrativet har en såpass sterk posisjon i lokalsamfunnet, og hvordan dette narrative har en makt basert på historiske strukturer i kommunen.

Naturvernarrativet har på den andre siden et mindre aktørgalleri, uten tilstedeværelsen av et tydelig samarbeid. Selv om naturvernforbundet er en relativt stor ikke-statlig organisasjon nasjonalt, har de ikke nødvendigvis en substansiell styrke til å samle og engasjere i lokalsamfunnet. Utviklingsnarrativet består av en mer positiv retorikk bestående av lovnader knyttet til regionens framtid, med håp om bedre forhold for bl.a. industri, arbeidsplasser og befolkningstall. Naturvernarrativet på sin side virker ikke å være opptatt av utvikling i form av arbeidsplasser og befolkningsøkning, men heller en utvikling i hvordan klima- og miljø i etter deres mening burde forvaltes i utbygging.

5.1.2 Diskursene

Som nevnt tidligere beskriver narrativene en kontekst, og diskursene rundt det aktuelle tiltaket eksisterer innenfor narrativenes ramme. I min analyse oppdaget jeg tendenser til at diskursene omkring tiltaket var bygget på forståelser fra de to narrativene, og inneholdt mange av de samme aktørene. I lys av dette har jeg valgt å plassere motstandsdiskursen under naturvernarrativet, mens den ledende diskursen faller under utviklingsnarrativet. Sammenhengen mellom aktørene i narrativene og diskursene er illustrert i figur 3 og 4.

I motstandsdiskursen blir det uttrykket en oppfatning av at kommunen i dette prosjektet innehar en rollekonflikt, fordi de har en stor interesse for å bygge ut flyplassen samtidig som de har ansvar for forvaltning av natur og miljø. Når kommunen innehar flere posisjoner, både som investor i flyplassen og ansvarlig for planprosess og forvaltning av natur og miljø, kan man tenke seg til at kommunen har tilgang på makt i både flyplassprosjektet og i tiltaket om disponering av løsmasser. Schütz peker på hvordan det kan være problematisk når både utbygger og kommune har felles interesser for å få til utbygging, i og med at klima- og miljøhensyn kan bli tilsidesatt for å realisere utbyggingen (2023, s. 64). Simensen et al. argumenterer i tillegg for at kommuners rådighet til å selv vektlegge av natur- og klimahensyn opp mot næringsutvikling i flere tilfeller fører til svak prioritering av natur (2022, s. 21-24).

I analysen kommer det fram at det kun er grunneier og naturvernforbundet som har uttrykt misnøye med tiltaket. Informanten fra naturvernforbundet hevder at de faktisk har en oppslutning i lokalsamfunnet, men at folk er nølende for å uttale seg fordi de ikke vil virke negativ til flyplassprosjektet. Dette illustreres med følgende utsagn: *"Hvis du er kritisk mot flyplassen, så er du jo egentlig en som ikke ønsker det gode for Ranasamfunnet."* Et tegn til dette kan også observeres i leserinnleggene som er skrevet av naturvernforbundet, hvor

kommentarer på disse innleggene stort sett uttrykker en sterk negativ holdning til naturvernforbundet og deres oppfatning. Tilstedeværelsen av en slik dynamikk kan virke begrensende for om folk i lokalsamfunnet ønsker å uttrykke misnøye til noe, hvis det kan tolkes som at man står imot et prosjekt som har stor oppslutning i lokalsamfunnet. På denne måten kan man argumentere for at utviklingsnarrativet har en makt over andre fremstillinger i samfunnet.

Med tanke på oppmerksomheten som har økt de siste årene rundt nedbygging av natur og spesielt nedbygging av myr, kunne man ha sett for seg at en diskurs som uttrykker bekymring rundt hvordan myr behandles i utbyggingen hadde fått en større oppslutning. Både informantene fra kommunen og naturvernforbundet sier seg enig i muligheten til at flyplassprosjektets omfattende støtte lokalt kan ha bidratt til den generelle holdningen rundt tiltaket, hvor informanten fra kommunen uttrykker: *"Det kan jo godt hende det at folk ville akseptert flere negative konsekvenser da. Nå enn det de ellers ville ha gjort. Hvis ikke du hadde hatt flyplassen i bunn."* Med tanke på oppmerksomheten rundt nedbygging av natur og spesielt nedbygging av myr, kan det også tenkes at lokalsamfunnet hadde vært mer skeptisk til tiltaket hvis man ikke hadde som intensjon om å bevare myrfunksjonen.

Man kan se en tydelig forskjell i oppslutning mellom både narrative og diskursene. I figur 3 og 4 kan man se en forskjell i mengden aktører som deltar, hvor den ledende diskursen er del av et narrativ med flere aktører, mens motstandsdiskursen rommer færre aktører. Ut i fra det som har blitt drøftet i dette kapitlet kan dette muligens forstås i sammenheng med at det ledende narrative kommer fra en koalisjon bestående av innflytelsesrike aktører med en større gjennomslagskraft, som samlet skaper maktressurser. Til og med politiske partier som man kan forestille seg vil være imot flyplassutbygging, som for eksempel MDG, er en del av dette narrative. Motstandsdiskursen på den andre siden har ikke tilstrekkelig med lokale aktører "med på laget" som kunne ha økt deres påvirkningskraft, muligens fordi deres forståelser ikke er knyttet til interesser rundt økonomi, arbeidsutvikling og lokalsamfunnets utvikling.

5.2 Naturhensyn i utbygging

5.2.1 Presisering av tiltaket

Denne oppgaven er bygd på noe teori som handler om tiltak innenfor tiltakshierarkiet. I en av konsekvensutredningene blir prosjektet definert som et avbøtende tiltak, mens kommunen mener at prosjektet ikke faller innenfor denne definisjonen. Prosjektet blir av kommunen fremhevet som en permanent disponering av overskuddsmasser, men tiltaket er også bygget på et ønske om å redusere potensielle klimagassutslipp fra utbyggingen av flyplassområdet. Slike ambisjoner finner vi ofte i tiltak innenfor tiltakshierarkiet. I en artikkel i NRK blir revegetering av myr framstilt som et motsvar på naturvernforbundets bekymringer knyttet til flyplassens inngrep i myr (Lambertsen, 2021). Dette viser hvordan ambisjoner og retorikk rundt tiltaket ligner på bl.a. kompensierende tiltak, som i min mening gjør det hensiktsmessig å drøfte tiltaket med andre tiltak som er ment for å motvirke skade på miljø og samfunn.

5.2.2 Bevaring og utvikling

Aktørene i begge diskursene uttrykker et ønske om å bevare naturmangfold og redusere klimagassutslipp. Den store forskjellen ligger i deres forståelse av hvordan man kan gjøre dette, og hvordan de vektlegger dette hensynet opp mot andre hensyn. Naturvernforbundet fokuserer primært på å bevare natur, mens lokale ledere vektlegger utvikling for å styrke kommunens konkurransevne og tiltrekke seg arbeidskraft og innbyggere. Simensen et al. påpeker at naturhensyn ofte blir nedvurdert i møte med utbyggings- og næringsutviklingshensyn (2022, s. 21-24). Kommuner og planmyndighetene har en utfordrende rolle, da de har ansvar for å ta hensyn til klima- og natur, men de må også legge til rette for utvikling. Dette blir diskutert og fremhevet som problematisk av både Simensen et al. og FNI (FNI, 2023). I følge Simensen et al. ligger ikke utfordringen i den samlede summen av alle små og store arealbruksendringer, som i praksis fører til at lovens mål om bærekraftig utvikling ikke blir oppfylt (Simensen et al., 2022, s. 36). Det kan være utfordrende å overholde internasjonale og nasjonale mål om å redusere nedbygging av natur, samtidig som dette skal kombineres med lokale steders ønsker om vekst.

I denne casen blir det da fundamentalt å forstå hvor viktig den nye flyplassen blir ansett av befolkningen. Den blir framstilt som svært viktig for kommunens vekst og konkurransevilkår, og er forventet å trekke mer arbeidskraft og innbyggere til kommunen (Rana kommune, 2023b). Kommunen ønsker vekst og har planer om å bygge dypvannskai og batterifabrikk, og

flyplassen er viktig for å kunne oppnå disse planene (Ulriksen, 2022). Kommunen argumenterer for at de ønsker å reetablere myrmassene for å begrense klimagassutslipp, men når det blir påpekt i konsekvensutredningen at lokasjonen for tiltaket vil føre til at tiltaket ikke vil havne i en positiv karbonbalanse (Asplan Viak, 2023a), kan det tyde på at dette ikke er det viktigste for kommunen. Det er selvfølgelig i kommunens interesse å bevare natur, men i et regnskap over hva som gagnar stedet mest, vil kanskje nedbygging av natur til fordel for stedets vekst og utvikling virke mer hensiktsmessig, spesielt hvis kommunen ikke tjener noe på å prioritere natur over vekst.

5.2.3 Er det hensiktsmessig å bøte for arealendring på denne måten?

Skog og myr er arealer som lagrer store mengder karbon, og i følge en tiltaksanalyse for skog- og arealbrukssektoren vil reduksjon av nedbygging i disse arealene gi mer effekt i klimagassregnskapet andre arealer (Miljødirektoratet, 2023, s. 43). I konsekvensutredningen blir det påpekt store usikkerheter knyttet til om etablering av myr er gjennomførbart, og i hvilken grad det vil redusere de negative konsekvensene av tiltaket (Asplan Viak, 2023b, s. 18). En rapport fra NTNU Vitenskapsmuseet viser til at myrer som har lyktes med å bli restaurert med den metoden som er planlagt å benytte, altså "rewetting", forblir små kilder til utslipp av klimagasser. I tillegg kan utslipp av CO₂ forbli høyere enn i intakt myr og torvmark (Joosten et al., 2015, s. 31). Det er tydelig at en suksessfull reetablert myr vil ha bedre konsekvenser for klimagassutslipp enn i et tilfelle hvor myrmassene blir tørrlagt. Likevel vil det ha store konsekvenser for klimautslipp hvis prosjektet ikke lykkes, som har en verre klimaeffekt enn hvis massene hadde blitt plassert på et allerede forringet område, i og med at planområdet i utgangspunktet består av intakt myr og skog som binder karbon.

Området hvor flyplassen skulle ligge ble vedtatt i reguleringsplanen for flyplassen allerede i 2009. Ut i fra det jeg kunne finne av dokumenter tilknyttet til denne planen blir hensyn til biologisk mangfold trukket fram, men verken myr konkret eller mulig klimagassutslipp knyttet til dette blir nevnt (Rana kommune, 2009). Dette kan ansees som problematisk hvis man tar hensyn til statens vegvesen håndbok for myrforvaltning, som understreker at man i reguleringsplanfasen bør definere etterprøvbare mål for myrforvaltningen og tydeliggjøre områdets verdi (Aker & Johansen, 2015, s. 22). Jeg vil presisere at dokumenter som handler om myr i flyplassprosjektet kan eksistere, men dette har vært utfordrende å spore opp. I følge Aker og Johansen er restaurering av myrområder et viktig tiltak for å redusere negativ påvirkning på miljøet, mens økologisk kompensasjon bør kun vurderes som et siste tiltak etter

at alle andre avbøtende tiltak er forsøkt (2015, s. 8). Man kan stille spørsmål om andre tiltak har blitt gjennomført i forkant av uttaket, men uten tilgang til dokumentene som omhandler dette er det vanskelig å si. Likevel kan man argumentere for at et slikt dokument burde ha vært lett tilgjengelig, for å understreke at mindre drastiske tiltak har blitt gjennomført for å forsøke å bevare myrfunksjonen før man valgte å fjerne massene.

Apostolopoulou og Adams peker på hvordan steder er unike i form av både biologisk mangfold og kultur, og konseptet rundt kompensasjon ignorerer det unike aspektet ved naturen og dens tilknytning til sted (2017, s. 5-9). Økosystemers kompleksitet og dynamikk er ikke enkelt å kartlegge, og det er dermed vanskelig å si hvilke konsekvenser det vil ha å flytte myrmassene med hensyn til faktorer som f.eks. myras evne til karbonfangst eller myras økosystem. Det kan også stilles spørsmål om en reetablert myr kan sammenlignes med myr som var der før. Å erstatte myr eller andre karbonrike områder med kompenserende tiltak, som for eksempel reetablering av myr, er en praksis som innebærer betydelige usikkerheter. Hvis tiltaket lykkes i å reetablere myrfunksjonen vil dette være positivt for reduksjon av klimagassutslipp, men det vil ikke nødvendigvis bidra til å bevare eller gjenopprette det tapte naturmiljøet på en tilfredsstillende måte. Usikkerheten knyttet til slike prosjekter understreker viktigheten av å unngå inngrep i myrrike områder.

6.0 Oppsummering og konklusjon

Gjennom analysen av ulike holdninger knyttet til denne oppgaven, har det blitt tydelig at aktørene har ulik oppslutning rundt deres ulike forståelser av både flyplassprosjektet i lys av klima og miljø, noe som også reflekteres i tiltaket om disponering av løsmasser.

Utviklingsnarrativet, støttet av en sterk koalisjon av lokale aktører, vektlegger flyplassens muligheter vekst og utvikling for å styrke samfunnets konkurransevne og tiltrekke seg arbeidskraft og innbyggere, samtidig som de hevder at flyplassen vil bidra til grønn industri og dermed er viktig fra et miljøperspektiv.

På den andre siden står naturvernarrativet, som er uenig i og argumenterer mot fortellingen innenfor utviklingsnarrativet. Til tross for deres engasjement knyttet til utbyggingsprosjektet, har de ikke klart å mobilisere en sterk støtte i lokalsamfunnet. Dette kan delvis skyldes mangelen på en solid koalisjon av lokale aktører og utfordringen med å konkurrere mot det

dominerende utviklingsnarrativet. Innenfor de respektive narrative finner vi den ledende diskursen og motstandsdiskursen, hvor motstandsdiskursen igjen sliter med å samle oppslutning, noe jeg i denne oppgaven har drøftet opp mot utviklingsnarrativets sterke fotfeste i lokalsamfunnet. Kommunen er tuftet på industri, som tidligere har vært katalysatorer for vekst. Flyplassen blir ansett som viktig for å kunne oppnå lignende vekst atter en gang, og naturvernforbundet og deres argumentasjon risikerer å bli oppfattet som en bremsekloss for utviklingen i regionen.

Diskusjonen omkring tiltaket for disponering av løsmasser viser i tillegg hvordan ulike syn på tiltakets hensikt påvirker debatten. Mens kommunen fremhever tiltaket som et bidrag til å redusere klimagassutslipp, utfordrer naturvernforbundet dette perspektivet og peker på potensielle negative konsekvenser av tiltaket for både natur og miljø, spesielt i forhold til nedbygging av myr. Analysen avdekker en tydelig konflikt mellom utviklingshensyn og naturvern. Den sterke oppslutningen om utviklingsnarrativet, har gitt dette perspektivet en dominerende posisjon i samfunnet og politiske beslutningsprosesser.

Videre kan man se at tiltak som er ment for å redusere klimagassutslipp, som reetablering av myr, er komplekse og er tilknyttet en stor usikkerhet og kan ikke garantere full restaurering av det tapte naturmiljøet. For å hindre klimagassutslipp er det følgelig sentralt at slike tiltak unngås så langt det er mulig, for å hindre en videre substansiell utbygging av karbonrike arealer.

Til slutt vil jeg minne om at det finnes begrensninger for mulig generalisering basert på én forskers casestudie. Likevel vil jeg argumentere for at økt oppmerksomhet rundt nedbygging av natur og konsekvenser knyttet til dette øker sannsynligheten for at lignende konflikter vil oppstå fremtiden, som gjør temaet i denne oppgaven viktig. Erfaringene fra denne analysen understreker behovet for å finne balansen mellom økonomiske interesser og utvikling, og miljøhensyn. Samtidig er det viktig å erkjenne at en slik prosess ikke er uten utfordringer, og at det kan være en kompleks problemstilling å prioritere naturhensyn hvis det ikke finnes tilstrekkelige insentiver for å gjøre dette.

7.0 Hvordan kan erfaringer fra denne oppgaven ha betydning videre?

Arealbruksendringer har blitt utpekt som en vesentlig driver for tap av natur og utslipp av klimagasser. Dette gjør at vi er tvunget til å se på prosesser i utbygging og naturforvaltning med et kritisk blikk, for å sikre en positiv utvikling innenfor dette feltet. Det er viktig for framtiden å sikre at slike tiltak ikke kan utføres som et «plaster på såret» eller som et argument for utbygging i naturen. Hvis tiltaket blir gjennomført vil eventuelle resultater fra tiltaket være lærerikt.

8.0 Referanseliste

- Aker, P. & Johansen, M. D. (2015). *Når vegen berører myra - God forvaltning av myr i vegplanlegging, bygging og drift*. Statens vegvesen.
- Apostolopoulou, E. & Adams, W. M. (2017). Biodiversity offsetting and conservation: reframing nature to save it. *Oryx*, 51(1), 23-31.
<https://doi.org/10.1017/S0030605315000782>
- Asplan Viak. (2023a). *Notat Konsekvensutredning klimagassutslipp - Detaljregulering for disponering av myrmasser ved Mo i Rana lufthavn, Fagerlia*.
<https://www.rana.kommune.no/f/id14da87c-56bf-4fa8-9805-dd62aa4158ab/plan-3090-notat-konsekvensutredning-klimagassutslipp-datert-07062023.pdf>
- Asplan Viak. (2023b). *Notat Konsekvensutredning naturmangfold - Detaljregulering for disponering av myrmasser ved Mo i Rana lufthavn, Fagerlia*.
<https://www.rana.kommune.no/f/ia6413156-5828-4106-b84f-4a0874a700c9/plan-3090-notat-konsekvensutredning-naturmangfold-datert-31052023.pdf>
- Asplan Viak. (2023c). *Planinitiativ. Detaljregulering for disponering av myrmasser ved Mo i Rana lufthavn Fagerlia*. https://www.rana.kommune.no/f/i7d40392c-cf82-4377-a4a6-75b88b8f97a0/plan-3090_planinitiativ-datert-18012023.pdf
- Avinor. (2024). *OFTE STILTE SPØRSMÅL*. Hentet 6. mars fra <https://avinor.no/ny-flyplass-mo-i-rana/sporsmal-og-svar/>
- Benjaminsen, T. A. & Svarstad, H. (2017). *Politisk økologi : miljø, mennesker og makt*. Universitetsforlaget.
- Eide, L. H. (2023). *Flytting av myr for flyplass*. <https://naturvernforbundet.no/flytting-av-myr-for-flyplass/>
- Engengren, L. (2023, 23. januar). Mo i Rana lufthavn, Fagerlia. I *Store norske leksikon*. Hentet 6. mars 2024 fra https://snl.no/Mo_i_Rana_lufthavn,_Fagerlia
- FN. (2022). *FNs naturavtale*. FN-sambandet. <https://fn.no/avtaler/miljoe-og-klima/fns-naturavtale>
- FNI. (2023). *Hvem har makt i norsk klimapolitikk? 15 bidrag og en analyse på tvers*. Fridtjof Nansens Institutt.
<https://www.regjeringen.no/contentassets/20944f0c5bf14bd5b5112ae8aa08e853/no/sved/08.pdf>

- Hagen, D., Skrindo, A. B., Evju, M., Nybø, S., Simensen, T. & Kolstad, A. L. (2022). *Nye virkemidler i arealforvaltningen – naturrestaurering, arealregnskap og naturavgift*. (2097). Norsk institutt for naturforskning.
- Johannessen, A., Christoffersen, L. & Tuft, P. A. (2021). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode* (6. utg.). Abstrakt forlag.
- Johansen, M. (2021, 02. mars). Analyse gjort på oppdrag fra Avinor fraråder bygging av ny flyplass i Mo i Rana: – Helt uforståelig. Men ingen grunn til å frykte at dette slår beina under prosjektet. *Ranablad*. <https://www.ranablad.no/analyse-gjort-pa-oppdrag-fra-avinor-frarader-bygging-av-ny-flyplass-i-mo-i-rana-helt-uforstaelig-men-ingen-grunn-til-a-frykte-at-dette-slar-beina-under-prosjektet/s/5-42-812973>
- Joosten, H., Barthelmes, A., Couwenberg, J., Hassel, K., Moen, A., Tegetmeyer, C. & Lyngstad, A. (2015). *Metoder for å beregne endring i klimagassutslipp ved restaurering av myr* (2015-10: 1-83).
- Lambertsen, O.-F. (2021, 05. april). Mener storslåtte planer om nye storflyplasser må skrotes: – Samfunnet og klimaet vil bli tapere. *NRK*. <https://www.nrk.no/nordland/naturvernforbundet-i-nordland-mener-storslatte-planer-om-nye-storflyplasser-ma-skrotes-1.15443488>
- Lyngstad, R. (2003). *Makt og avmakt i kommunepolitikken*. Fagbokforlaget. https://urn.nb.no/URN:NBN:no-nb_digibok_2013102405032
- Meyer, F. (2024, 29. februar). Norsk Jernverk. I *Store norske leksikon*. Hentet 9. mai 2024 fra https://snl.no/Norsk_Jernverk
- Meyer, M.-L., Solbakken, F., Maasø, N. K., Ravnå, A., Dahl, E. & Rølvåg, E. S. (2019, 24. mai). Skrinlegg Hauanprosjektet, det er ingen skam å snu. Det er derimot en skam å fortsette. *Ranano*. <https://www.ranano.no/skrinlegg-hauanprosjektet-det-er-ingen-skam-a-snu-det-er-derimot-en-skam-a-fortsette/s/25-158-8373>
- Miljødirektoratet, L., Norges vassdrags- og energidirektorat, Statens Vegvesen. (2023). *Tiltaksanalyse for skog- og arealbrukssektoren* (M-2493). Miljødirektoratet.
- NOU 2024: 2. (2024). *I samspill med naturen — Naturrisiko for næringer, sektorer og samfunn i Norge*. Klima- og miljødepartementet. <https://www.regjeringen.no/no/dokumenter/nou-2024-2/id3024887/>
- Nyjordet, O. (2021, 05. mai). MDG Rana: Industrien skal få handlingsrom og vilkår til å utvikle seg i ei grønnere retning, derfor er vi for at det skal bygges flyplass. *RanaBlad*. <https://www.ranablad.no/mdg-rana-industrien-skal-fa-handlingsrom-og-vilkar-til-a-utvikle-seg-i-ei-gronnere-retning-derfor-er-vi-for-at-det-skal-bygges-flyplass/o/5-42-832945#am-comments>

- Ostaijen, J. v. (2024). Corrigendum to Agendas, Coalitions, Resources, and Schemes of Cooperation: Using the Urban Regime Framework to Study Processes of Urban Governance. *Urban Affairs Review*, 60(2), 790-790.
<https://doi.org/10.1177/10780874241229239>
- Rana kommune. (2009). *Reguleringsplan - Polarsirkelen lufthavn, Mo i Rana. Kommunestyrets vedtak (sluttbehandling)*.
<https://www.arealplaner.no/rana1833/arealplaner/277>
- Rana kommune. (2023a). *Merknadsskjema – Offentlig ettersyn*.
https://www.rana.kommune.no/_f/i78bc1038-cf2c-491a-b9bc-71088fabd964/plan-3090-merknadsskjema-offentlig-ettersyn-datert-09112023.pdf
- Rana kommune. (2023b). *Perspektivanalyse 2024-2027*.
https://www.rana.kommune.no/_f/p2/i9c99d81f-a1f1-49ef-bca3-88d5dc663c6d/perspektivanalyse-rana-kommune-2024-2027.pdf
- Rana kommune. (2023c). *Planbeskrivelse*. https://www.rana.kommune.no/_f/i41067033-4fdf-4522-90fb-9996c03b9fcf/plan-3090-planbeskrivelse-datert-09112023.pdf
- Rana kommune. (2023d). *Sluttbehandling av plan 3090: Detaljregulering for disponering av myrmasser ved Mo i Rana lufthavn, Fagerlia*.
https://www.rana.kommune.no/_f/i832fa55f-0c31-4ff1-ab26-3814a3019263/plan-3090-saksframlegg-sluttbehandling.pdf
- Rana kommune. (2024). *Reguleringsplan 3090: Detaljregulering for disponering av myrmasser ved Mo i Rana lufthavn, Fagerlia, har blitt vedtatt*.
<https://www.rana.kommune.no/vare-tjenester/om-rana-kommune/kunngjoringer-og-horinger/kunngjoringer/reguleringsplan-3090-detaljregulering-for-disponering-av-myrmasser-ved-mo-i-rana-lufthavn-fagerlia-har-blitt-vedtatt.17467.aspx>
- Samferdselsdepartementet. (2013). *Fysisk kompensasjon for jordbruksog naturområder ved samferdselsutbygging*.
- Schütz, S. E. (2023). *Inntekts- og utbyggingsdepartementa finter Klima- og miljødepartementet, og kjem unna med det*. Fridtjof Nansens Institutt.
- Simensen, T., Winge, N., Holth, F., Stange, E., Barton, D. N. & Hanssen, G. S. (2022). *Bærekraftig arealbruk innenfor rammen av lokalt selvstyre*. KS, FoU.
- Solbakken, F., Johansen, D., Sørmo, G., Kjelen, H., Fladvad, A. & Dahl, E. (2022, 08. august). Naturmiljøet i det nasjonale laksevassdraget Ranaelva overkjøres på nytt og på nytt under Hauan-utbyggingen. Er det nødvendig? *RanaBlad*.
<https://www.ranablad.no/naturmiljoet-i-det-nasjonale-laksevassdraget-ranaelva-overkjores-pa-nytt-og-pa-nytt-under-hauan-utbyggingen-er-det-nodvendig/o/5-42-1084790#am-comments>

- Solbakken, F., Johansen, D., Sørmo, G., Kjelen, H., Fladvad, A. & Dahl, E. (2023, 23. november). Myrdeponi i Stordalen blir ikke ny myr, men gir maksimalt dårlig CO2-regnskap og ytterligere naturtap i flyplassutbyggingen. *RanaBlad*. <https://www.ranablad.no/myrdeponi-i-stordalen-blir-ikke-ny-myr-men-gir-maksimalt-darlig-co2-regnskap-og-ytterligere-naturtap-i-flyplassutbyggingen/o/5-42-1247329>
- Svarstad, H., Overå, R. & Benjaminsen, T. (2018). Power theories in political ecology. *Journal of political ecology*, 25(1), 350-363. <https://doi.org/10.2458/v25i1.23044>
- Thagaard, T. (2018). *Systematikk og innlevelse : en innføring i kvalitativ metode* (5. utg.). Fagbokforlaget.
- Thorsnæs, G. & Engengren, L. (2023, 3. oktober). Rana. I *Store norske leksikon*. Hentet 6. mars 2024 fra <https://www.snl.no/Rana>
- Tjora, A. H. (2010). *Kvalitative forskningsmetoder i praksis*. Gyldendal akademisk.
- Ulriksen, A. (2022, 07. juni). Nå er det ikke lenge igjen til byggearbeidene på den nye flyplassen er i gang. Når den står ferdig, vil Helgeland komme nærmere verden. *RanaBlad*. <https://www.ranablad.no/na-er-det-ikke-lenge-igjen-til-byggearbeidene-pa-den-nye-flyplassen-er-i-gang-nar-den-star-ferdig-vil-helgeland-komme-narmere-verden/o/5-42-993191#am-comments>

9.0 Vedlegg

Vedlegg 1: Intervjuguiden naturvernforbundet i Rana og omegn

Introduksjonsspørsmål

Hvilken stilling har du i naturvernforbundet og hva er arbeidsbeskrivelsen din?

Hva er din bakgrunn før/utenom stillingen din i naturvernforbundet?

Hvilken betydning har din bakgrunn for jobben din i naturvernforbundet?

Hva jobber naturvernforbundet med i Rana?

Spørsmål om tiltaket, dvs. Disponering av myrmasser

Hva mener dere om disponering av myrmasser i Stordalen, og hvorfor mener dere dette?

Hvordan har dere vært/blitt involvert i tiltaket (med 'tiltaket' mener jeg altså disponering av myrmasser i Stordalen)?

Hva tror/mener dere er tiltakets formål?

- Hvilke positive og negative effekter kan tiltaket ha?

Hvordan har diskusjonen rundt tiltaket vært, og hvilke argumenter for og imot ble trukket fram i prosessen?

Hvordan forholder lokalsamfunnet seg til tiltaket? Er de positive/negative/nøytrale?

- Hvilke grupper har vært positive til tiltaket, og
- Hvilke grupper har eventuelt vært negative til tiltaket?
- Hvorfor tror dere ulike grupper er for og imot tiltaket?

Holdninger til tiltaket

Har det vært noen reaksjoner fra grupper utenfor Ranasamfunnet?

- Hvis det er ulike former for reaksjoner innenfor og utenfor lokalsamfunnet, hvorfor tror dere det er slikt?

I hvilken grad tror du de generelle holdningene til å bygge ny storflyplass i Rana påvirker hvordan en ser på dette tiltaket mer spesifikt?

- Ville holdningene vært annerledes hvis tiltaket skjedde i sammenheng med andre prosjekter?
- Den nye flyplassen er generelt et populært prosjekt i Rana, tror du/dere dette har en innvirkning på hvilke holdninger lokalsamfunnet har til dette tiltaket?

Avslutning

Til slutt: Er det andre forhold du ønsker å formidle som du ikke har fått sagt til nå om dette temaet?

Takk for at du stilte opp!

Vedlegg 2: Intervjuguide Rana kommune

Introduksjonsspørsmål

Hvilken stilling har du i kommunen og hva er arbeidsbeskrivelsen din?

Hva er din faglige bakgrunn ellers?

Spørsmål om tiltaket, dvs. flytting av myrmasser

Hva er kommunens rolle i dette tiltaket (med 'tiltaket' mener jeg altså disponering av myrmasser i Stordalen)?

Hva er din rolle i dette tiltaket?

Hva ligger til grunne for avgjørelsen om å gjennomføre dette tiltaket?

Hva er formålet med planen om å disponere myrmasser i Stordalen?

- Hvilke av disse målene mener dere er viktigst?
- Hvilke positive og negative effekter kan tiltaket ha?

Er dette prosjektet inspirert av netto null-målet eller andre overordnede klima- og miljømål?

- Netto null er et mål om å oppnå null utslipp av klimagasser, enten ved å stoppe alle utslipp eller ved at gjenværende utslipp oppveies på ulike måter.
- Klimanøytralitet/karbonnøytralitet
- Parisavtalen
- Evt. Passer det inn i noen av kommunens overordnede mål?

I hvilken grad ivaretas hensyn til naturmangfold i dette tiltaket?

I hvilken grad ivaretas hensyn til klima i dette tiltaket?

Kan tiltaket defineres som et avbøtende tiltak ifht. Flyplassutbyggingen?

Holdninger rundt tiltaket

Hvordan har diskusjonen rundt tiltaket vært, og hvilke argumenter for og imot ble trukket fram i prosessen?

Hvordan forholder lokalsamfunnet seg til tiltaket? Er de positive/negative/nøytrale?

- Hvilke grupper har vært positive til tiltaket, og

- Hvilke grupper har eventuelt vært negative til tiltaket?

Har det vært noen reaksjoner fra grupper utenfor Ranasamfunnet?

- Hvis det er ulike former for reaksjoner innenfor og utenfor lokalsamfunnet, hvorfor tror dere det er slikt?

I hvilken grad tror du de generelle holdningene til å bygge ny storflyplass i Rana påvirker hvordan en ser på dette tiltaket mer spesifikt?

- Ville holdningene vært annerledes hvis tiltaket skjedde i sammenheng med andre prosjekter?
- Den nye flyplassen er generelt et populært prosjekt i Rana, tror du/dere dette har en innvirkning på hvilke holdninger lokalsamfunnet har til dette tiltaket?

Avslutning

Til slutt: Er det andre forhold du ønsker å formidle som du ikke har fått sagt til nå om dette temaet?

Takk for at du stilte opp!

